

ירושלים, י' באב תשע"ז
2 באוגוסט 2017
224/2017

פעילות חברות רב-לאומיות בישראל בשנים 2012-2013 Activities of Multinational Companies in Israel, 2012-2013

נתונים לשנת 2013:

חברות אם ישראליות רב-לאומיות (חברות OUT)

- מכירות של חברות-אם רב-לאומיות ישראליות הסתכמו ב-82.7 מיליארד דולר, 64% מתוכם נבעו ממכירות על ידי חברות-בת הנמצאות בחו"ל.
- 42% מיצוא הסחורות והשירותים של חברות-אם רב-לאומיות ישראליות נועד לחברות בת ולחברות קשורות אחרות והיתר - לתושבי חו"ל אחרים (58%).
- חברות-אם ישראליות רב-לאומיות העסיקו בארץ 302.8 אלף עובדים, והתפוקה שלהם הסתכמה ב-91 מיליארד דולר.
- חברות-הבת בחו"ל של חברות אלו העסיקו 169 אלף עובדים והתמורה ששילמו לעבודת שכירים אלו הייתה 6 מיליארד דולר.
- המכירות של חברות-בת בחו"ל התרכזו בידי חברות מארצות הברית וקנדה (49%) ומאירופה (38%), והתפלגו בין ענפי התעשייה (57%) וענפי השירותים (43%).

חברות רב-לאומיות זרות (חברות IN)

- 76% מיצוא הסחורות והשירותים של חברות ישראליות בשליטה זרה נועד לחברות-האם הזרות וחברות קשורות אחרות, והיתר - לתושבי חו"ל אחרים (24%).
- בבעלותן של חברות רב-לאומיות זרות נמצאות חברות ישראליות (חברות IN) המעסיקות 231 אלף עובדים בארץ, והתפוקה שלהן היא 49 מיליארד דולר.
- חברות-האם הזרות התרכזו בארצות צפון אמריקה (41.6%) ואירופה (39.5%), ותחומי פעילותן התחלקו בין ענפי השירותים (78%) וענפי התעשייה (22%).

הנתונים מבוססים על סקר שנערך בלמ"ס בנושא פעילות חברות רב-לאומיות לשנים 2012-2013, בהמשך לסקרים קודמים שנערכו בעבר לשנים 2011-2002.

בסקר הנוכחי שונה השאלון על מנת להקל על המדווחים. לכן לא ניתן לבצע השוואה לנתוני שנים קודמות בחלק מהלוחות:

1. לוח א: מכירות נטו של חברות בחו"ל כוללים כעת מכירות לחברות ישראליות לא קשורות.
2. לוח ב: מכירות של חברות-בת בחו"ל נמדדו לפי מדינת התושבות של חברת-הבת ולא לפי מדינה שבה התבצעה המכירה. אומדני הפעילות שנעשו אינם כוללים את ענפי היהלומים וחברות פינגסיות בדומה לסקרים קודמים.

[ללוחות](#)

[להגדרות והסברים](#)

חברות ישראליות רב-לאומיות (חברות OUT)

מכירות לחו"ל של חברות אם ישראליות ושל חברות-הבת שלהן הרשומות בחו"ל

סך כל המכירות של סחורות ושירותים לחו"ל על ידי חברות אם ישראליות וחברות-הבת שלהן בחו"ל הסתכמו בשנת 2013 ב-83 מיליארד דולר, 64% מתוכם על ידי חברות בת הנמצאות בחו"ל.

המכירות לחו"ל כוללות את היצוא הישיר של חברות-האם הישראליות ואת המכירות באמצעות חברות-בת בחו"ל (נטו)* הנשלטות על ידי חברות האם הישראליות (לוח א).

לוח א - מכירות חברות רב-לאומיות ישראליות לחו"ל

2013		2012		
אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	
	43.4		43.1	סך יצוא של חברות-אם ישראליות
	-13.5		-14.7	בניכוי יצוא לחברות-בת בחו"ל
36	29.9	32	28.5	יצוא נטו לתושבי חו"ל
	56.0		63.2	סה"כ מכירות חברות-בת בחו"ל
	-3.2		-3.1	בניכוי מכירות לחברות-בת וחברות קשורות אחרות*
64	52.8	68	60.2	מכירות נטו של חברות-בת בחו"ל לחברות לא קשורות*
100	82.7	100	88.6	סה"כ מכירות חברות רב-לאומיות לתושבי חו"ל

* כולל מכירות לחברות ישראליות. מטרת החישוב היא להגיע למכירות נטו בחברות בנות בחו"ל, תוך קיזוז מכירות המתבצעות בין חברת-האם הישראלית לבין חברות-הבת שלה בחו"ל ובארץ.

את רוב המכירות באמצעות חברות-בת בחו"ל ביצעו חברות הנמצאות בצפון אמריקה ואירופה, והם הסתכמו בשנת 2013 ב-48.5 מיליארדי דולר שהם 87% מסך מכירות ברוטו (לוח ב).

לוח ב - מכירות באמצעות חברות בנות בחו"ל**, לפי מדינת התושבות של חברת-הבת

2013		2012		
אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	
49	27.3	54	33.9	צפון אמריקה
38	21.3	35	22.1	אירופה
7	4.2	6	4.0	אסיה ואוקיאניה
3	1.5	3	1.6	אמריקה הלטינית
2	1.1	2	1.0	אפריקה
1	0.6	1	0.5	אחר
100	56.0	100	63.2	סה"כ

**מכירות ברוטו.

יצוא ישיר של סחורות ושירותים על ידי חברות-אם ישראליות (חברות OUT) (לוחות 1, 2, 4, 6).

יצוא סחורות

היצוא הישיר של סחורות ושירותים של חברות-אם ישראליות הסתכם בשנת 2013 ב-43.4 מיליארד דולר, שהם 45% מסך כל היצוא של המשק.

יצוא הסחורות הישיר של חברות-אם ישראליות הסתכם בשנת 2013 ב-33.7 מיליארד דולר, שהם 63.4% מסך יצוא הסחורות במשק ללא יהלומים. יצוא הסחורות של חברות-האם בישראל לחברות-הבת שלהן בחו"ל הסתכם בשנת 2013 ב-37.1% מסך היצוא של חברות האם, ויתרת היצוא התבצע ישירות על ידי חברות-האם לחברות קשורות אחרות ולתושבי חו"ל אחרים.

עיקר היצוא הישיר של סחורות של חברות-האם הישראליות בשנת 2013 בוצע על ידי חברות-אם מענפי ייצור כימיקלים ותרופות ותעשיות הטכנולוגיה העילית, כגון ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וענפי תעשייה אחרים.

היעדים העיקריים של יצוא הסחורות הישיר של חברות-אם ישראליות בשנת 2013 היו צפון אמריקה ואירופה. חלקם של אזורים אלה בסך כל היצוא היה 22%-ו-41%, בהתאמה. החלק של אסיה ואוקיאניה היה 17% ושל אמריקה הלטינית - 6%. היתר התחלק בין ארצות אפריקה ומדינות אחרות.

לוח ג - יצוא סחורות של חברות-אם ישראליות לפי אזורים

לוח ג':								
2013		2012		2011		2009		
אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	
22	7.2	23	7.8	28	8.6	33	7.4	צפון אמריקה
41	13.7	39	12.9	33	10.0	29	6.5	אירופה
17	5.7	19	6.3	19	5.7	16	3.6	אסיה ואוקיאניה
6	2.0	7	2.2	5	1.6	6	1.3	אמריקה הלטינית
15	5.0	12	3.9	15	4.5	16	3.5	אחרים
100	33.7	100	33.1	100	30.5	100	22.4	סה"כ

יצוא שירותים

יצוא השירותים הישיר של חברות-אם ישראליות בשנת 2013 הסתכם ב-9.7 מיליארד דולר, שהם 49% מסך יצוא השירותים העסקיים במשק. 24.1% מתוך יצוא זה היה לחברות קשורות.

עיקר יצוא השירותים של החברות התבצע על ידי חברות-אם מענפי שירותי תחבורה, אחסנה, דואר, בלדרות, מידע ותקשורת והיווה 7 מיליארד דולר בשנת 2013. יצוא השירותים של חברות אם מענפי התעשייה הסתכם ב-1.4 מיליארד דולר.

יבוא סחורות ושירותים של חברות-אם ישראליות (חברות OUT) (לוחות 1, 3, 5, 7).

יבוא סחורות

סך כל יבוא הסחורות והשירותים של חברות-אם ישראליות הסתכם בשנת 2013 ב-18.4 מיליארד דולר. יבוא זה היווה 22.7% מסך היבוא במשק.¹ זוהי עלייה של 13% לעומת שנת 2012. היא נובעת בעיקר מעלייה ביבוא מחברות קשורות: מ-1.8 מיליארד דולר בשנת 2012 ל-3.4 מיליארד דולר בשנת 2013.

ענפי היבוא העיקריים היו תעשיות ייצור כימיקלים ותרופות, המסחר הסיטוני והתחבורה.

מקורות יבוא הסחורות העיקריים של חברות-אם ישראליות בשנת 2013 היו ארצות אירופה (53% מסך יבוא הסחורות של חברות-אם). היבוא מצפון אמריקה היווה 20% מסך כל היבוא וחלקן של ארצות אסיה ואוקיאניה הגיע ל-25%.

לוח ד - יבוא סחורות של חברות אם ישראליות לפי אזורים

2013		2012		2011		2009		
אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	אחוזים	מיליארדי \$	
20	2.3	20	2.2	24	2.6	25	2.0	צפון אמריקה
53	5.9	52	5.7	50	5.3	49	4.1	אירופה
25	2.8	25	2.8	24	2.6	24	2.0	אסיה ואוקיאניה
3	0.3	3	0.3	2	0.2	2	0.2	אחרים
100	11.3	100	11.0	100	10.8	100	8.2	סה"כ

יבוא שירותים

יבוא השירותים של חברות-אם ישראליות בשנת 2013 הסתכם ב-7.1 מיליארד דולר, שהם 47.3% מסך יבוא השירותים העסקיים במשק. מקורו של 46% מיבוא זה הוא בחברות-בת וחברות קשורות אחרות בחו"ל של חברות האם הישראליות. ענפי היבוא העיקריים היו ענפי התחבורה ותעשיית ייצור כימיקלים ותרופות.

הפעילות המקומית של חברות אם ישראליות (חברות OUT) (לוח 8)

1.4.1 תפוקה

התפוקה של חברות-האם הישראליות בשנת 2013 הסתכמה ב-91.3 מיליארד דולר. זוהי עלייה של 2.3% לעומת התפוקה בשנת 2012 שהסתכמה ב-89.3 מיליארד דולר והיוותה 24% מהתפוקה של המגזר העסקי במשק.

עיקר הפעילות של חברות-האם הייתה בענפי התעשייה, והתפוקה שלהן בשנת 2013, בסך 60.6 מיליארד דולר, היוותה 66% מסך התפוקה של חברות-אם.

ענפי התעשייה העיקריים שבהן פעלו חברות אלו היו ייצור כימיקלים ותרופות, עם תפוקה בסך 28.4 מיליארד דולר בשנת 2013, שהיוותה 47% מהתפוקה של חברות האם בישראל בענף תעשייה.

¹ ללא יבוא ביטחוני ויבוא יהלומים.

מספר העובדים בשנת 2012 הסתכם ב-292 אלף, שהם 11% מהעובדים במגזר העסקי במשק. בשנת 2013 גדל מספר העובדים ב-3.7% והסתכם ב-302.8 אלף עובדים.

מספר העובדים בחברות-אם בענפי התעשייה הסתכם בשנת 2012 ב-148.3 אלף, והיווה 50% מסך העובדים בענפי התעשייה במשק.

פעילות חברות-הבת בחו"ל (לוחות 17, 18)

המכירות בחו"ל (ברוטו) שביצעו חברות-הבת הזרות בשנת 2013 ירדו ב-11% לעומת 2012 והסתכמו ב-56 מיליארד דולר.

חברות-הבת בחו"ל העסיקו 169 אלף עובדים בשנת 2013 ושילמו 6 מיליארד דולר תמורה לעבודת שכירים.

סכום המכירות הגבוה ביותר שביצעו חברות-הבת היה בענפים ייצור כימיקלים ותרופות וענף המסחר (26% מסך המכירות של חברות-הבת בחו"ל בכל אחד מהם; לוח 17).

בשנים 2012-2013 58.2% מחברות הבת בחו"ל השתייכו לענפי השירותים (כולל חברות אחזקה) ו-41% לענפי התעשייה. הענפים הבולטים היו: שירותים אחרים (24.3%) ותעשיית ייצור מחשבים מכשור אלקטרוני ואופטי (16.3%). חלק מהחברות (9%) השייכות לענפי השירותים האחרים עסקו בפעילות הקשורה לשיווק ו/או מכירות ומהוות 37.5% מחברות הנמצאות בענף שירותים אחרים.

לוח ה - התפלגות חברות-הבת לפי ענף כלכלי

אחוז	ענף כלכלי
0.5	חקלאות
16.3	תעשיית ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי
5.2	תעשיית ייצור כימיקלים ותרופות
3.5	תעשיית ייצור ציוד חשמלי
2.8	תעשיית ייצור מוצרי גומי ופלסטיק
1.1	תעשיית טקסטיל ומוצרי הלבשה
1.0	תעשיית מזון ומשקאות
8.6	תעשיות אחרות
41.3	סה"כ תעשייה
7.9	חברות אחזקה
6.8	פעילויות בנדל"ן
6.0	מסחר
5.2	שירותי מחשוב ותכנות
2.5	שירותי תחבורה ואחסנה
2.0	מחקר מדעי ופיתוח
24.3	שירותים אחרים
58.2	סה"כ שירותים

חברות ישראליות בשליטה זרה (חברות IN)

יצוא ויבוא של סחורות ושירותים על ידי חברות ישראליות בשליטה זרה (חברות IN) (לוחות 9-15)

יצוא הסחורות והשירותים של חברות ישראליות בשליטה זרה, הסתכם ב-24 מיליארד דולר בשנת 2013 וב-23.4 מיליארד דולר בשנת 2012 והיווה 25% מסך היצוא במשק בכל אחת מהשנים. האחוז מתוך יצוא זה שיועד לחברת האם-ולחברות קשורות אחרות בחו"ל של החברות הישראליות בשליטה זרה היה 76.4% ב-2013 ו-75.4% ב-2012.

יצוא הסחורות של חברות ישראליות בשליטה זרה הסתכם בשנת 2013 ב-13.8 מיליארד דולר ובשנת 2012 ב-14.3 מיליארד דולר, כאשר מתוכו 73% ו-73.8% בהתאמה נועדו לחברת האם בחו"ל ולקשורות אחרות. היעדים העיקריים של היצוא בשנים 2013 ו-2012 היו למדינות אסיה ואוקיאניה (36%), מדינות צפון אמריקה (27%) ואירופה (26%).

היצואניות העיקריות של סחורות בקרב חברות בשליטה זרה היו שייכות לענפי התעשייה, בעיקר תעשיית מתכות בסיסיות וייצור מחשבים ומכשור אלקטרוני וחשמלי. היצוא שלהן היה 8.8 מיליארד דולר בשנת 2013 ו-9.3 מיליארד דולר בשנת 2012.

יצוא השירותים של חברות בשליטה זרה בשנת 2013 הסתכם ב-10.2 מיליארד דולר, מתוכם 80.9% נועדו לחברת האם וקשורות אחרות בחו"ל, וב-9.1 מיליארד דולר בשנת 2012, כאשר מתוכם 77.9% נועדו לחברת האם וקשורות אחרות בחו"ל. היקף יצוא זה היווה 29% מסך יצוא השירותים במשק בכל אחת מהשנים.

הענפים העיקריים של יצוא השירותים של חברות בשליטה זרה היו ענפי מידע ותקשורת (50%) והמו"פ (27%). ב-2012 היצוא בענפים אלה היווה 45.7% ו-63.7% מיצוא השירותים העסקיים בענפים אלו, בהתאמה.

יבוא הסחורות והשירותים של חברות ישראליות בשליטה זרה הסתכם בשנת 2013 ב-11.7 מיליארד דולר, מתוכם 41.7% היה מחברת-האם ומחברות קשורות אחרות בחו"ל. בשנת 2012 הוא הסתכם ב-11.4 מיליארד דולר ומתוכו 36.9% היה יבוא מחברת-האם ומחברות קשורות אחרות בחו"ל.

הענפים הבולטים ביבוא הסחורות בחברות ישראליות בשליטה זרה היו ענף המסחר וענף תעשיית מתכות בסיסיות, מחשבים ומכשור אלקטרוני, שריכוזו 31% ו-26% בהתאמה מסך יבוא הסחורות של חברות אלה בשנת 2013. מקורות היבוא העיקריים היו מדינות אירופה, מדינות אסיה ואוקיאניה (59% ו-24% בהתאמה מסך יבוא סחורות של חברות ישראליות בשליטה זרה).

יבוא השירותים של חברות אלה הסתכם ב-2.8 מיליארד דולר בכל אחת מהשנים. בשנת 2013 57.6% יבואו מחברת-האם ומחברות קשורות אחרות בחו"ל לעומת 41.8% בשנת 2012.

הפעילות המקומית של חברות ישראליות בשליטה זרה (חברות IN) (לוח 16)

התפוקה של חברות ישראליות בשליטה זרה הסתכמה ב-49.4 מיליארד דולר בשנת 2013 וב-46.9 מיליארד דולר בשנת 2012. בשנת 2012 התפוקה של חברות אלה היוותה 13% מהתפוקה של המגזר העסקי במשק.

עיקר הפעילות של חברות בשליטה זרה הייתה בענפי התעשייה (51% מהתפוקה של כלל החברות בשליטה זרה בישראל) ובענפי מידע ותקשורת וענף המו"פ (24%).

גם בחברות ישראליות בשליטה זרה, בדומה לחברות-האם הישראליות, אחוז המועסקים ביחס לסך המועסקים במגזר העסקי נמוך מחלקן של חברות אלה בתפוקה.

מספר העובדים בחברות אלו בשנת 2012 הסתכם ב-222 אלף, שהם 8% מהעובדים במגזר העסקי. בשנת 2013 גדל מספר העובדים ב-4% והסתכם ב-231 אלף עובדים.

בחברות בשליטה זרה בענפי התעשייה הועסקו 67.1 אלף עובדים בשנת 2012, שהם 17.7% מסך העובדים בענפי התעשייה במשק.

מיקומן של חברות-האם הזרות מתחלק בעיקר בין צפון אמריקה (41.6%) ואירופה (39.5%). המדינה המובילה באירופה באחזקת חברות בת בישראל היא הממלכה המאוחדת - 9.2% מהחברות הישראליות בשליטה זרה.

לוח ז - התפלגות חברות האם לפי מדינות, באחוזים

אחוזים	אזור
41.6%	צפון אמריקה
39.4%	מזה: ארצות הברית
2.2%	קנדה
39.5%	אירופה
9.2%	מזה: הממלכה המאוחדת
7.1%	הולנד
5.6%	גרמניה
2.8%	קפריסין
6.2%	אסיה ואוקיאניה
10.2%	אמריקה הלטינית
0.1%	אחר

תחומי עיסוקן של החברות-האם הזרות מתפלגים באופן הבא: 78.3% מחברות-האם הזרות הן חברות מענפי השירותים (כולל חברות אחזקה), ו-21.6% לענפי התעשייה.

לוח ח - התפלגות חברות-האם לפי ענף כלכלי, באחוזים

אחוז	ענף כלכלי
0.1%	חקלאות
7.9%	תעשיית ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי
3.5%	תעשיית ייצור מכונות וציוד אחר
2.4%	תעשיית טקסטיל ומוצרי הלבשה
0.6%	תעשיית מזון ומשקאות וטבק
5.9%	תעשיות אחרות
21.6%	סה"כ תעשייה
23.1%	חברות אחזקה
20.8%	שירותי מחשוב ותכנות
4.9%	מחקר מדעי ופיתוח
4%	שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים
3.9%	פעילויות בנדל"ן
3.1%	שירותי תקשורת
2%	מסחר
1.1%	שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח
21.8%	שירותים אחרים
78.3%	סה"כ שירותים

הגדרות והסברים

1. חברת אם רב-לאומית ישראלית – חברת OUT

חברה ישראלית השולטת על לפחות חברת-בת אחת הרשומה בחו"ל.
הערות:

1. המושג העומד בבסיס סטטיסטיקת הפעילות של חברות רב-לאומיות הוא מושג השליטה (Control).
2. הגדרת חברת-בת היא, בהתאם לעיקרון השליטה ובהתאם לנהוג בחשבונאות העסקית, זאת אומרת אחזקה של יותר מ-50% מהון המניות של חברת-הבת על ידי חברת-האם.

2. חברה ישראלית בשליטה זרה – חברת IN

חברה ישראלית המוחזקת ע"י תושב חו"ל יחיד (חברה או איש פרטי), בשיעור העולה על 50% מהון המניות שלה.
אם המחזיק היא חברה זרה, החברה הישראלית המוחזקת היא חברת בת של החברה הזרה.

3. חברה רב-לאומית

חברת-אם רב-לאומית או חברה בשליטה זרה.

4. קבוצה מקומית רב-לאומית ונתוני הפעילות

הקבוצה המקומית של חברה רב-לאומית מורכבת מהחברה עצמה ומכל החברות הישראליות הנשלטות על ידה. הסטטיסטיקות המקומיות (תפוקה, עובדים, יצוא ויבוא) מבוססות על נתוני הקבוצות המקומיות ולא רק על נתוני החברות הרב-לאומיות עצמן.

5. חברות קשורות אחרות

חברות המוחזקות על ידי החברה המדווחת בשיעור שבין 10% ל-50% או חברות המחזיקות בחברה המדווחת לפי אחוזים אלה.